

Pieśń wajdeloty. Rola poety i poezji w *Konradzie Wallenrodzie*

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Alina Witkowska, *Mickiewicz. Słowo i czyn 1986*, Warszawa 1986, s. 74.
- Źródło: Eligiusz Szymanis, *Czym zawinił Konrad Wallenrod? Wallenrodyzm wobec absolutyzmu*, „Rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza” 2002, nr 37, s. 61.
- Źródło: Adam Mickiewicz, *Konrad Wallenrod*, Kraków 2019, s. 27–29.
- Źródło: Adam Mickiewicz, *Konrad Wallenrod*, Kraków 2019, s. 38–39.
- Źródło: Adam Mickiewicz, *Konrad Wallenrod*, Kraków 2019, s. 54.

Pieśń wajdeloty. Rola poety i poezji w *Konradzie Wallenrodzie*

Źródło: domena publiczna.

Romantycy, zafascynowani ludowością i kulturą średniowiecza, często wprowadzali do swoich dzieł postacie wędrownych śpiewaków, poetów i bardów. Adam Mickiewicz ukazuje w *Konradzie Wallenrodzie* litewskiego wajdelotę Halbana. Niezwykle znaczenie tej postaci podkreśla Alina Witkowska, badaczka romantyzmu, która stwierdza, że

” Alina Witkowska

Mickiewicz. Słowo i czyn 1986

[*Konrad Wallenrod*] bez postaci Halbana, kończący się śmiercią tytułowego bohatera, byłby jedną z bardziej pesymistycznych opowieści o doli ludzkiej ofiarowanej historii na całopalenie.

Poematem o średniowiecznym kamikadze.

Źródło: Alina Witkowska, *Mickiewicz. Słowo i czyn 1986*, Warszawa 1986, s. 74.

- Określisz rolę Halbana w życiu głównego bohatera *Konrada Wallenrod*.
- Zinterpretujesz tekst kultury – ilustrację do powieści poetyckiej *Konrad Wallenrod*.
- Scharakteryzujesz romantyczną koncepcję poety i poezji.
- Wskażesz w utworze środki artystyczne i wyjaśnisz ich funkcje.

Przeczytaj

Upolitycznienie romantycznego poety

Konrad Wallenrod to utwór przedstawiający nową wizję poezji i powinności poety. Jak zauważa Eligiusz Szymanis:

” Eligiusz Szymanis

Czym zawinił Konrad Wallenrod? Wallenrodyzm wobec absolutyzmu

Od czasu, kiedy z wybuchem powstania listopadowego słowo stało się ciałem, a Wallenrod –

Belwederem” nikt właściwie nie miał wątpliwości, że wydana w 1828 roku w Petersburgu powieść poetycka Adama Mickiewicza wyznaczyła zasadniczą cezurę w literaturze polskiego romantyzmu. Od *Konrada Wallenroda* romantyczny twórca przestawał być egocentrykiem analizującym subtelności własnego niespełnionego uczucia, a zaczynał wyznaczać drogi do niepodległości. Za sprawą tego utworu literatura romantyczna wchodziła w fazę upolitycznienia, która zapewniła jej trwałe miejsce w kształtowaniu tożsamości narodowej. [...] *Konrad Wallenrod* pierwszy dał wyraz owemu patriotyzmowi, jaki zrodziło załamanie i zduszenie życia narodowego – patriotyzmowi niewoli. W tym na terenie duchowych

Pocztówka z ilustracją do *Konrada Wallenroda*

Źródło: domena publiczna.

dziejów Polski epokowe znaczenie poematu, w którego słownictwie wyraz „[wieszcz](#)” po raz pierwszy wysunął się na stanowisko przodujące – i od którego zaczyna się okres poezji wieszczej. Wznowił on dynamikę tyrteuszową, którą w powrocie żołnierskiego marszu tętniła *Pieśń legionów*, wznowił bolesność elegii patriotycznej z czasu rozbiorów – i zainicjował poezję insurekcyjną, niemilkącą potem przez dziesięciolecia. Literaturze światowej dał *Konrad Wallenrod* pod szatą pozorną bajronizmu jego przewycięzenie: ideę solidaryzowania się wielkiej jednostki romantycznej z narodem. [...] Dał hymn płomienny na cześć ofiarnej miłości ojczyzny i na cześć twórczej poezji narodowej.

Źródło: Eligiusz Szymanis, *Czym zawinił Konrad Wallenrod? Wallenrodyzm wobec absolutyzmu*, „Rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza” 2002, nr 37, s. 61.

Poeta – strażnik narodowej tożsamości

W powieści poetyckiej *Konrad Wallenrod* Adam Mickiewicz przedstawił losy tytułowego bohatera, którego działania wspierają dwie bliskie mu osoby: ukochana Aldona oraz litewski pieśniarz Halban. Rola Aldony polega przede wszystkim na milczącym poparciu poświęcenia i wielkiej idei Konrada, Halban natomiast aktywnie wpływa na głównego bohatera, przyjmując rolę jego przewodnika i nauczyciela. Halban – litewski [wajdelota](#), ludowy poeta, opiewający ojczyznę i zagrzewający do czynu, staje się uosobionym głosem powinności, przed którą stanął główny bohater utworu. Reprezentuje on dziejową konieczność, a jednocześnie cały czas kształtuje osobowość i świadomość Konrada. W okresie młodości głównego bohatera wajdelota zaszczepia w Konradzie tożsamość narodową i uczucia patriotyczne. Z czasem zaczyna zagrzewać go do działania i określonych postaw. Konrad skarży się, że „mściwy Halban” nie daje mu wytchnienia, że „umie przygasłą chęć zemsty rozdmuchać” – cały czas wywiera na głównego bohatera wpływ. Wielki mistrz krzyżacki i litewski wajdelota działają jak swoisty tandem – to słowa poety inspirują Konrada i pchają go do czynu. Co więcej, to dzięki Halbanowi czyny Wallenroda zostaną zapamiętane. Wajdelota może podarować Konradowi nieśmiertelność rozumianą jako pośmiertna sława zapisana w pieśni. Powieść poetycka Adama Mickiewicza odwołuje się zatem do

modelu poezji zaangażowanej, [tyrtejskiej](#), a jednocześnie ukazuje poetę jako strażnika narodowej tożsamości i tradycji.

Pocztówka z ilustracją do *Konrada Wallenroda*

Źródło: domena publiczna.

Słownik

tyrteizm

prąd literacki w poezji patriotycznej, zagrzewający do walki, opiewający czyny bohaterskie, którego nazwa ma rodowód antyczny, wywodzi się od greckiego poety Tyrteusza, tworzącego utwory nawołujące do bezkompromisowej walki za ojczyznę

wajdelota

(pruskie *waidlemai* – wróżymy, czarujemy, czynimy gusła) – określenie, którym nazywano wieszczków, niższych kapłanów, guślarzy, wróżbitów i bardów pogańskiej Litwy

wieszcz

(łac. *poeta vates* – obdarzony przez bogów zdolnością przewidywania przyszłości)
– natchniony poeta, poeta prorok. Określenie zyskało szczególne znaczenie w okresie romantyzmu, wiążąc się z koncepcją roli poety jako duchowego przywódcy narodu

Audiobook

Polecenie 1

Wysłuchaj nagrania, a następnie scharakteryzuj rolę Halbana w utworze *Konrad Wallenrod*.

Polecenie 2

Na podstawie nagrania omów romantyczną koncepcję literatury narodowej.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/P11nX6pju>

Rola poety i poezji w *Konradzie Wallenrodzie*

Wydana w 1828 roku powieść poetycka *Konrad Wallenrod* to utwór przełomowy w twórczości Adama Mickiewicza. Dzieło przynosi nowy obraz powinności i zadań poety oraz funkcji poezji.

„Od początku twórczości aż po *Sonety* proponował Adam Mickiewicz koncepcję poety, który potrafi wznieść się ponad uwarunkowania rzeczywistości zewnętrznej w odsłanianiu prawd dostępnych »gdy z oczu ziemskie odpadnie nakrycie«. Formuła poezji objawiającej prawdy, dla których »w języku żyjących nie ma głosu«, zaczęła załamywać się jednak po powstaniu dekabrystów. Brzemie wydarzeń politycznych okazało się wówczas tak ciężkie, że nie dawało się już sprowadzić do poziomu nieważnej doczesności. Represje popowstaniowe nie ograniczyły się bowiem do wyroków, jakie zapadły w procesie wileńskim. Pojawiło

się ziarno zwątpienia, czy »boski porządek« rzeczywiście wystarcza, by ogarnąć złożoność rzeczywistości historycznej.

Dotychczas poeta jawił się w dziełach Mickiewicza jako ktoś, kto codzienne doświadczenia potrafi odczytać jako znaki kryjącego się za nimi boskiego, a więc uniwersalnego z natury, porządku. Gustaw podobnie jak Werter, zupełnie niezależnie od czasów i realiów, w jakich umieszczano ich faktyczne czy fikcyjne biografie, niezależnie wreszcie od języka, jakim ich opisywano, ilustrowali te same prawdy. Stanowili znaki jednego alfabetu, który odsyłał do uniwersalnego źródła wszystkich tekstów. Przekłady z Schillera i Goethego mogły się więc wkomponowywać w porządek dzieł Mickiewicza na zupełnie tych samych prawach, co jego autorskie kreacje. Regionalność była kategorią estetyczną, która – jak rodzaj ubrania – musiała wprawdzie zależeć od warunków lokalnych, ale niezmiennie pełniła te same funkcje. [...] Formuła »poety z boskiego natchnienia« kazała przemawiać do każdego czytelnika. Prawdy, które pojawiały się w utworach, nie mogły mieć więc także specyfikacji narodowej. Były bowiem uniwersalne w najpełniejszym rozumieniu tego słowa. Ojczyzna jawiła się jako miejsce lepiej znane i jako pewien typ krajobrazu. Nie mogła jednak generować wartości absolutnych. Tym bardziej utwory nie mogły być uwarunkowane politycznie, gdyż polityka lokowała się znacznie poniżej tego, czym powinna zajmować się poezja i sztuka.

Przełom, jaki dokonał się w poezji Adama Mickiewicza po powstaniu dekabrystów, polegał więc na zasadniczym przewartościowaniu roli sztuki, która odtąd nie mogła już ignorować ziemskiej rzeczywistości czy widzieć w niej wyłącznie drogę do zbawienia. [...] Po raz pierwszy poeta nie umiał z wyżyn poezji zdystansować się wobec aktualnych wydarzeń” [1].

W powieści poetyckiej *Konrad Wallenrod* nowy sposób postrzegania zadań poety i funkcji sztuki poetyckiej uosabia litewski pieśniarz Halban. Wajdelota jest nieodłącznym towarzyszem tytułowego bohatera utworu – jego wychowawcą i moralnym sędzią.

„Halban [...] jednoznacznie kreuje mit Konrada Wallenroda, rzutujący w zderzeniu z tragedią indywidualnego człowieka na kształt świata przedstawionego w utworze. Powołanie tego bohatera nawiązuje więc do tworzenia nowej, romantycznej koncepcji poezji. Halban podnosi bowiem mocą wyższej

świadomości kreację w słowie do rangi autonomicznej wartości absolutnej. Wiąże się z nią, jak wskazują wersy *Pieśni Wajdeloty*:

Kiedy zaraza Litwę ma uderzyć,

Jej przyście wieszczą odgadnie źrenica;

zdolności profetyczne, podporządkowując świat prawom poetyckiego kształtowania. Nietrudno przecież w kompozycji utworu zauważyć, że właściwie nie Konrad a Halban powoduje rozwój akcji. On jest właściwym kreatorem osobowości Wallenroda. Nieodstępnie mu towarzysząc, wywiera nań niemal magnetyczny wpływ. W chwilach słabości tragicznego rycerza Zakonu on jeden może nań skutecznie oddziaływać. [...]

Metafizyczna tajemnica spojrzeń Halbana, »nieśmiertelnej – jak nazywa poeta – talizmanu duszy«, określa więc jednoznacznie postępowanie Konrada. Co więcej, jego heroiczne decyzje, a nawet tragizm konieczności zemsty zdają się również wynikać z podszeptu starego Wajdeloty. Moc kreacji poetyckiej Halbana nie ogranicza się przy tym do wpływu na Konrada, który daje się racjonalnie uzasadnić więzami przyjaźni, czy przypominaniem ostatecznego celu powziętej misji.

Pieśni Wajdeloty powołują autonomiczną rzeczywistość. Stwierdza on przecież:

Jako w dzień sądny z grobowca wywoła

Umarłą przeszłość trąba archanioła,

Tak na dźwięk pieśni kości spod mej stopy

W olbrzymie kształty zbiegły się i zrosły.

Z gruzów powstają kolumny i stopy,

Jeziora puste brzmiały licznymi wiosłami

I widać zamków otwarte podwoje,

Korony książąt, wojowników zbroje

Twórcza moc poezji obiektywizuje więc w kreacji realia wymarzonej rzeczywistości. Płyne zaś niewątpliwie z głębokiej więzi emocjonalnej twórcy z narodem. Wplecenie w synchronię budowanej przez wieki »wieści gminnej«

pozwała mu wniknąć w duchową istotę »narodowości«. Naród, traktowany jako kategoria filozoficzna, przez możliwość tworzenia nowych wartości w hierarchii absolutnej, uzyskuje tym samym jakiś uniwersalny wymiar. Staje się podstawową kategorią nowego sposobu widzenia świata. Przewartościowanie światopoglądowe, jakie dokonuje się w *Konradzie Wallenrodzie* polega bowiem na wprowadzeniu równorzędnej indywidualnemu uczuciu, a nawet je przewyższającej, nowej wartości – obowiązku wobec ojczyzny. [...]

Konrad Wallenrod przynosi więc nową koncepcję narodu i nowe rozumienie poezji. W przedstawionych w utworze tym zarysach kreacja w słowie zbliża się do późniejszej nieco definicji Mochnackiego: »To wyrażenie ducha, to wyciągnięcie myśli spójnej na jaśnię, ta ogólna masa wszystkich razem wyobrażeń i pojęć cechujących narodu istotę stanowią literaturę tego narodu«. Naród zaś jako kategoria, oddzielony od pojęcia państwowości, traktowany jest jako byt duchowy. Jego istnienie jest więc przeniesione jednoznacznie w sferę wnętrza jednostki:

Tu tylko, w sercu, tu się ochroniło,

Co w mej ojczyźnie najlepszego było,

uzewnętrznia się właśnie w poezji, rozumianej [...] jako przejaw absolutu” [2].

Źródła: [1] Eligiusz Szymanis, *Czym zawinił Konrad Wallenrod? Wallenrodyzm wobec absolutyzmu*, „Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza” 2002, nr 37, s. 63–64.

[2] Eligiusz Szymanis, „*Konrad Wallenrod*” w ewolucji światopoglądu poetyckiego.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Na podstawie wiedzy o utworze Adama Mickiewicza i podanej ilustracji omów rolę, jaką w życiu Konrada Wallenroda odgrywał Halban.

Michał Elwiro Andriolli, *Alf i Halaban*, 1895

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Ćwiczenie 2

Przypisz do wskazanych bohaterów podane niżej hasła, a następnie wyjaśnij, w jaki sposób pozwalają one scharakteryzować obie postaci.

Konrad

słowo

pamięć

aktywność duchowa

czyn

rozum

przemijanie

głos tradycji (zbiorowość)

odpowiedzialność

świat powinności

świat wartości

rozpacz

głos sumienia (jednostki)

uczucie

pasywność duchowa

Halban

Ćwiczenie 3

Na podstawie podanego fragmentu utworu Adama Mickiewicza scharakteryzuj wpływ, jaki według Konrada wywierają na słuchacza pieśni wajdeloty.

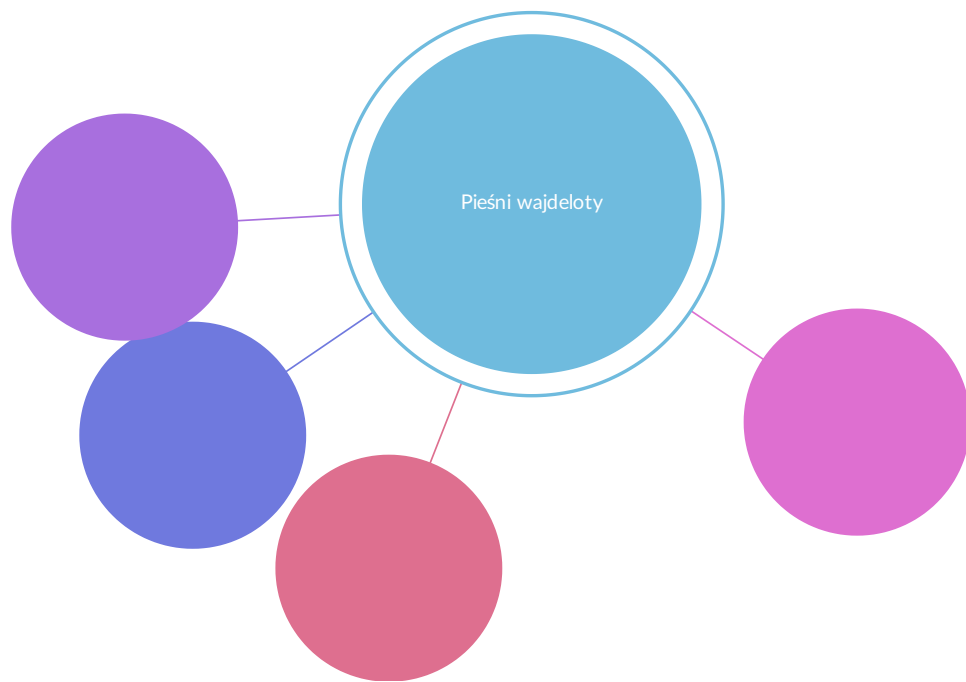
” Adam Mickiewicz

Konrad Wallenrod

[...]

Znam ja was!...Każda piosnka wajdeloty
Nieszczęście wróży jak nocnych psów wycie:
Mordy, pożogi wyśpiewać lubicie,
Nam zostawiacie – chwałę i zgryzoty...
Jeszcze w kolebce, wasza pieśń zdradziecka
Na kształt gadziny obwija pierś dziecka
I wlewa w duszę najsroźsze trucizny,
Głupią chęć sławy i miłość ojczyzny!...
Ona to idzie za młodzieńcem w ślady,
Jak zabitego cień nieprzyjaciela;
Zjawia się nieraz w pośrodku biesiady,
Aby krew mieszać w puchary wesela.
Słuchałem pieśni... zanadto, niestety!...
Stało się, stało... Znam cię zdrajco stary!
Wygrałeś!...Wojna, tryumf dla poety!
Dajcie mi wina, spełnią się zamiary!

Źródło: Adam Mickiewicz, *Konrad Wallenrod*, Kraków 2019, s. 38–39.

Ćwiczenie 4

Z podanego fragmentu *Pieśni Wajdeloty* wypisz cytaty, które zilustrują podane twierdzenia.

” Adam Mickiewicz

Konrad Wallenrod

Pieśni Wajdeloty

[...]

O wieści gminna ! Ty arko przymierza
Między dawnymi i młodszymi laty:
W tobie lud składa broń swego rycerza,
Swych myśli przedzę i swych uczuć kwiaty.
Arko! tyś żadnym niezłamana ciosem,
Póki cię własny twój lud nie znieważy;
O pieśni gminna, ty stoisz na straży
Narodowego pamiątek kościoła,
Z archanielskimi skrzydłami i głosem —
Ty czasem dierzysz i miecz archanioła.

Płomień rozgryzie malowane dzieje,
Skarby mieczowi spustoszą złodzieje,
Pieśń ujdzie cało! Tłum ludzi obiega;
A jeśli podłe dusze nie umieją
Karmić ją żalem i poić nadzieją,
Ucieka w góry, do gruzów przylega
I stamtąd dawne opowiada czasy...

[...]

Słuchałem piosnek. Nieraz kmieć stuletni,
Trącając kości [żelazem oraczem](#),

Stanął i zagrał na wierzbowej fletni
Pacierz umarłych; lub rymownym płaczem
Was głosił, wielcy ojcowie – bezdzietni.
Echa mu wtórzą. Ja słuchałem z dala.
Tym mocniej widok i piosnka rozżala,
Żem był jedynym widzem i słuchaczem.

Jako w dzień sądny z grobowca wywoła
Umarłą przeszłość trąba archanioła,
Tak na dźwięk pieśni, kości spod mej stopy
W olbrzymie kształty zbiegły się i zrosły.
Z gruzów powstają kolumny i stropy,
Jeziora puste brzmią licznymi wiosłami
I widać zamków otwarte podwoje,
Korony książąt, wojowników zbroje,
Śpiewają wieszczki, tańczy dziewic grono –
Marzyłem cudnie – srodze mię zbudzono!

[...]

Gdybym był zdolny własne ognie przelać
W piersi słuchaczy i wskrzesić postaci
Zmarłej przeszłości; gdybym umiał strzelać
Brzmiącymi słowy do serca spółbraci,
Może by jeszcze w tej jedynej chwili,
Kiedy ich piosnka ojczysta poruszy,
Uczuli w sobie dawne serca bicie,
Uczuli w sobie dawną wielkość duszy
I chwilę jedną tak górną przeżyli,
Jak ich przodkowie niegdyś całe życie.

Stwierdzenie	Cytat
Poezja jest strażniczką wartości narodowych.	<input type="text"/>
Rolą pieśni jest zagrzewanie narodu do walki, gdy ojczyzna znajduje się w potrzebie i w zagrożeniu.	<input type="text"/>
Poezja narodowa odwołuje się do tradycji – przede wszystkim ludowej.	<input type="text"/>
Pieśń przekazuje narodowi prawdy historyczne, tradycję, utrwala historię, przez co tworzy łączność między pokoleniem starszych i młodzieżą.	<input type="text"/>
Poezja tworzy ducha narodu, którego nie można ludziom odebrać.	<input type="text"/>

Ćwiczenie 5

Wypisz z fragmentu *Pieśni Wajdeloty* przykłady wskazanych środków stylistycznych i omów ich funkcje.

Środek stylistyczny	Cytat	Funkcja
epitet	<input type="text"/>	<input type="text"/>
metafora	<input type="text"/>	<input type="text"/>
porównanie	<input type="text"/>	<input type="text"/>
apostrofa	<input type="text"/>	<input type="text"/>
anafora	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Ćwiczenie 6

Wyjaśnij, jak rozumiesz symboliczne porównanie pieśni narodowej do arki przymierza.

Ćwiczenie 7

Na podstawie podanego fragmentu *Konrada Wallenroda* omów rolę, jaką Adam Mickiewicz przypisuje poecie i jego twórczości.

” Adam Mickiewicz

Konrad Wallenrod

[...]

„Starcze! rozumiesz, co ten łoskot znaczy?

I czegoż myślisz? Masz nalaną czasę,

Moja wypita... Starcze, w ręce wasze!”

Halban poglądał w milczeniu rozpaczy:

„Nie, ja przeżyję – i ciebie, mój synu!...

Chcę jeszcze zostać, zamknąć twe powieki,

I żyć – ażebym sławę twego czynu

Zachował świata, rozgłosił na wieki.

Obiegu Litwy wsi, zamki i miasta;

Gdzie nie dobiegę, pieśń moja doleci;

Bard dla rycerzy w bitwach, a niewiasta

Będzie ją w domu śpiewać dla swych dzieci;

Będzie ją śpiewać – i kiedyś w przyszłości

Z tej pieśni wstanie mściciel naszych kości!”

Źródło: Adam Mickiewicz, *Konrad Wallenrod*, Kraków 2019, s. 54.

Ćwiczenie 8

Wyjaśnij na podstawie *Konrada Wallenroda*, jaką funkcję pełni pieśń w życiu jednostki, a jaką – w życiu całego narodu.

Dla nauczyciela

Autor: Anna Grabarczyk

Przedmiot: Język polski

Temat: Pieśń wajdeloty. Rola poety i poezji w *Konradzie Wallenrodzie*

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;

5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;

8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;

11) rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

16) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;

4) wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę;

IV. Samokształcenie.

6. wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi;

Lektura obowiązkowa

19) Adam Mickiewicz, Oda do młodości; wybrane ballady, w tym Romantyczność; wybrane sonety z cyklu Sonety krymskie oraz inne wiersze; Konrad Wallenrod; Dziady cz. III;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;

- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- określi rolę Halbana w życiu głównego bohatera *Konrada Wallenrod*;
- zinterpretuje tekst kultury – ilustrację do powieści poetyckiej *Konrad Wallenrod*;
- scharakteryzuje romantyczną koncepcję poety i poezji;
- wskaże w utworze środki artystyczne i wyjaśnisz ich funkcje.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- metoda kosza i walizki;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;

- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Uczniowie zastanawiają się w domu nad rolą poezji i poety. Przygotowują się do dyskusji.

Faza wprowadzająca:

1. Prowadzący wyświetla na tablicy i przybliża uczniom temat zajęć.
2. Nauczyciel inicjuje dyskusję na temat roli poezji i poety w życiu społeczeństwa. Po wymianie argumentów prosi uczestników zajęć o wysłuchanie audiobooka i ewentualne dodanie argumentów do dyskusji.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie zapoznają się z sekcją „Przeczytaj” oraz fragmentami *Konrada Wallenroda* zamieszczonymi w sekcji „Sprawdź się”. Uczniowie w parach rozwiązują zawarte w sekcji ćwiczenia. Następnie, aby uzasadnić poprawność rozwiązań, omawiają je w większych grupach, przygotowując spójną argumentację, którą zaprezentują na forum klasy. Po wyznaczonym czasie następuje wspólne omówienie zadań.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel zawiesza na tablicy dwa plakaty z narysowanym koszem i walizką. Rozdaje uczniom po dwie karteczki samoprzylepne. Prosi, aby uczniowie zapisali na jednej z nich, przemyślenia, które zabiorą z sobą po zajęciach; na drugiej to, czego nie akceptują. Jedna osoba odczytuje zapisy zamieszczone przy walizce i koszu.
2. Nauczyciel odczytuje temat lekcji i inicjuje krótką rozmowę na temat kryteriów sukcesu.

Praca domowa:

1. Na podstawie nagrania z sekcji „Audiobook” oraz wiedzy z innych źródeł omów romantyczną koncepcję literatury narodowej.

Materiały pomocnicze:

- Eligiusz Szymanis, *Czym zawinił Konrad Wallenrod? Wallenrodyzm wobec absolutyzmu*, „Rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza” 2002, nr 37.
- Maria Janion, *O genezie „Konrada Wallenroda”*, „Pamiętnik Literacki” 1956, nr specjalny.

Wskazówki metodyczne

- Nauczyciel może wykorzystać medium w sekcji „Audiobook” do podsumowania lekcji.